KONGL.

GÖTHA HOFRÅTTS

PRESIDENTER,

LEDAMÖTER OCH BETJÅNING

MED NÅGRE BIOGRAPHISKE OCH GENEALOGISKE

UNDERRÄTTELSER,

GÖTA HOVRÄTT
Biblioteket

Linköping, GROTH. OCH PETRE,
1803.

TILL LÄSARE.

Biografiska och Genealogiska upplysningar kunna äfven så litet umbäras vid en trovärdig Historia, som cronologiska och geografiska hjelpredor. Historien känner samma behof af dem, som Teologien af Filologien, som Astronomien och Fysiken af den egenteliga Matematikens biträde.

Dessa upplysningars hopsökande fordrar icke mindre tid för Samlaren, än ett riktigt omdöme och urskillning hos Häfdatecknaren, att dem nyttja och använda. Ofta kan den historiske granskaren, i en Mans korta biografi och de deruti upptagne data, finna nyckeln till händelser, hvilkas sammanhang han på annat sätt icke kunnat utreda.

Ingen har, i detta ämne gjort Fäderneslandets häfdatecknare större tjenst, än framledne Kansli-Rådet och Riddaren von Stiernman. I *Adliga Matrikeln* har han förvarat deras öden, som genom förtjenster mot Fäderneslandet vunnit en ärefull åminnelse, och beredt rum för sine efterkommande på Svenska Riddarhuset. I *Höfdingaminnet* framställer han dem, som beklädt de vigtiga Landshöfdinge- och Lagmans-sysslorne. I *Anmärkningarne* till Biskop Petri Nigri *Biskops-Krönika*, handlar han om Svenska Riks- och HofKanslerer, att förtiga hans *Historia om Svenska Landt-Marskalkar* *) och hans *Register*, till de af honom utgifne Krönikor, om Konungarne ERIC XIV, JOHAN III, SIGISMUND och CARL IX.

Närmast honom äger den förtjente och lärde Biskopen i Linköping, Doct. And. Ol. Rhyzelius ett värdigt rum. Med vidsträckt samling har han i sin *Biskops-Krönika* upplyft deras lefnadsomständigheter, som varit Svenska Församlingens *Styresmän*.

Hans värdige Son, HofRättsRådet, Lagmannen i Calmare Lagsaga och Riddaren af Kongl. Nordstjärne-Orden, Herr Johan Oberghants, hvilken tillbragt någon del af sin tjenstetid såsom Assessor i Kongl. Götha HofRätt i Jönköping, har användt sina lediga stunder, att ur Kongl. HofRättens Civil-Protokoller, Registraturer och Archiv, Riddarhus-Handlingarne, Likpredikningar, Personalier, Palmshölds och von *Stiernemans* Samlingar, samt åtskillige både tryckte och handskrefne böcker och Slägtregister, utdraga och anteckna, hvad som kunnat tjena att upplifva och förvara minnet af sine Företrädare och Ämbets-Bröder.

Frukten af dessa mödor, som blifvit betydligen ökade genom en vidlöftig bref-växling, ömsom med kännare af dessa ämnen, ömsom med dem, som, med de här nämde Personer, varit i slägtskap, emottager Allmänheten i denna *Förteckning på tjenstgörande Herrar och Män, innom Kongl. Götha HofRatt*, med de, för hvar och en möjeligen tillgängeliga, biografiska och genealogiska efterrättelser.

Det är icke att förmoda, att ett sådant arbete skall vara fritaget från alla, antingen biografiska eller chronologiska fel, hvilka icke blott kunnat bero af osäkra uppgifter, utan äfven af missskrifningar; men deremot kan Läsaren med trygghet räkna på, att ingen blifvit förbigången, som varit tjenstgörande, eller som i Kongl. HofRätten uppvist sin Fullmagt.

Läsaren torde, i ett arbete af denna beskaffenhet,

*) I Herr Gjörwells Svenska Bibliotek.

ogärna sakna en *Inledning*, som innefattade Kongl. HofRättens Historia, dess ålder, öden och arbetssätt, m. m. men då underrättelser härom äro att tillgå, i de underdåniga Relationer, som tid efter annan blifvit afgifne, vid de tillfällen då Kongl. HofRätten varit benådad med besök, af någon bland Sveriges glorvördige Konungar; så har Herr Författaren icke trodt sig, med intagande deraf, böra öfverskrida gränsorna af sitt ämne, utan inskränckt sig innom Ledamöternes korta biografier, hvilka kostat honom all den tid, Han, i förening med andra göromål, derpå kunnat använda.

Till någon fyllnad i denna brist, må likväl här blott nämnas, att

Kongl. Götha HofRätt d. 5 Nov. 1634, af Drottning CHRISTINA fick sitt första Constitutorial, hvilket i en vådeld, på då varande Presidentens, Friherre Johan Skyttes gård, Grönsö, i April 1635 blef så skadadt, att det 1641 d. 10 April blef renoveradt, och 1647 d. 25 April ratificeradt. *a*)

År 1669 beslöt Kongl. HofRätten att Riks-Drotzets Titel skulle brukas i alla derifrån utgående Bref och Missiver; hvarvid det förblef, till 1686, då Konung CARL XI, jämte notification om RiksDrotzets Gref Magn. Gabr. De la Gardies död, anbefallte Kongl. HofRätten, att denna titel hädanefter i Resolutionerne skulle uteslutas, i hvilket skick det ock förblifvit, till dess högtsalig Konung GUSTAF III, genom nådig Författning af d. 30 Jan. 1788, behagade påbjuda, att Riks-Drotzets Titel åter skulle af alla Dess HofRätter upptagas och nyttjas.

Kongl. HofRätten utgjordes i förra tider af en *President*, som tillika var RiksRåd, och Ledamöter fördelte i 3:ne Klasser:

1:o *Råds-Klassen*, uti hvilken likväl få varit tjenstgörande och sina Förordnaden anmält.

2:o *Frälse-Klassen* och

3:o *Ofrälse-Klassen*, hvilka hade sina afskilda Säten, till d. 21 Febr. 1698, då Konungen, genom hög befallning af d. 14 i samma månad, stadgade en jämnlikhet imellan andra och tredje Klassen, efter hvilken tid de njuta sina rum, efter ålder i Tjänsten.

För Pesten skuld måste Kongl. HofRätten d. 16 Oct. 1711 flyttas till Bogesund, men kom i början af följande året till Jönköping tillbaka.

Af Rättigheten att *leuterera Dödsdomar*, som tillerkändes Kongl. HofRätten 1713, synes Kongl. HofRätten i början rätt sparsamt hafva begagnat sig, hvaremot flere spår då förekomma af Ledamöternes stränghet vid straffens utsättande. *b*)

En granskande Läsare af Kongl. HofRättens Protokoller för äldre tider, skall med förundran der möta en blandning, än af goda och grundeliga insigter, än af vantro och enfalldighet *c*) hos de dömande, men öfver-

a) Det brända exemplaret finnes i Kongl. HofRättens Registratur inbundit.

b) Se voteringen och Betänkandet af d. 7 Maji 1714, angående en Qvinna, som tjent som Soldat, och derefter låtit viga sig med en annan Qvinsperson, samt blef ansedd skyldig till Döds-straffet.

c) Se Protokollet 1617 p. 245.

allt af ett vidlöftigt och skolastiskt skrifsätt. Allmänna tänksätten bland Folket och deras seder upplysas för den tiden märkeligen, af de i Protokollerne intagne vittnesmål och Rättegångsärender. *d*) Stundom förekomma ock icke tvätydiga drag, af denna Rätts dristighet mot sjelfva Regeringen, hvaraf bland andra Protokollerne d. 14 Mars 1678, d. 29 Jul. 1682, d. 9 Oct. 1719 förvara märkeliga vedermälen.

Under allt detta, har Kongl. HofRättens åtgerd och arbetsamhet oftast blifvit hugnade med Öfverhetens nådiga bifall och välbehag, ehuru någon gång visse dess Ledamöter kunnat ådraga sig en alfvarsam uppmärksamhet, och derefter blifvit ansedde antingen med böter eller afsättning. *e*)

Löningssättet för Kongl. HofRätten och dess Betjäning, har ömsom bestått i penningar, Sakören, Spannemål, och Härads-Rätter eller Domsagor på Landet. Men i förhållande af göromålens mängd, arbetets trägenhet och ortens dyrhet, har det alltid blifvit ansedt såsom knapt och otillräckeligt. *f*)

Innom denna Kongl. HofRättens murar, hafva flere ämnesvenner för Rikets tjenst, lagt grunden till de insigter, den arbetsamhet och skicklighet, hvarmed de sedan gagnat Fäderneslandet i Rikets högsta Ämbeten och blifvit lysande i Samhället. Så befinnes Kongl. HofRättens Civil-Protokoll för d. 30 Oct. 1727 vara fördt af CARL GUSTAF LÖVENHJELM, som sedermera uppsteg till Grefve, RiksRåd, Kansli-President och Akademi-Kansler. Likaledes är Protokollet af d. 9 Apr. 1744 författadt af JOACHIM BECKFRIIS, sedermera Grefve, Riks-Råd m. m., och i sednare tider, af nu varande en af Rikets Herrar, Presidenten m. m. Herr Grefve ARVID FRED. KURCK, flere att förtiga.

Men lemnom ett ämne, som fordrade en utförlighet, hvilken med denna Samlings afsigt och gränsor icke kan förenas. Tilläggom blott, att vänner af Historien, som nitälska för dess tillgångar, och deras önskan att äfven detta lilla Bidrag icke måtte undergå flera dylikas öde, att antingen komma i förgätenhet eller försking-

d) Såsom prof häraf förtjänar Kongl. HofRättens Protokoll för den 1 och följande dagar af Apr. 1663 att läsas, angående förloppet emellan R. R. Gref CARL MAURITS LEVENHAUPT och Baron GUST. SKYTTE, hvilken sednare skjöt ihjäl den förres Hofmästare, och för detta, samt flere grofva brott, blef afrättad i Jönköping d. 27 Apr. 1663.

e) Se Kongl. citationerne af d. 17 Jul. och 6 Oct. 1682, d. 31 Aug. och 3 Sept. 1686, d. 27 Oct. och 8 Nov. 1688, d. 5 Jan. 1689, d. 26 Mars 1691; samt Kongl. Maj:ts utslag och Domar af d. 13 Jun. 1665, d. 23 Maji 1683, d. 16 Mars 1685, d. 28 Jun. 1737, och d. 11 Dec. 1775 m. fl.

f) Härvid torde man få nämna att Konung FREDRIC I då han en gång benådade Kongl. HofRätten med Dess höga besök, och blef varse en i förmaket stående Rättvisans bild, med en vågskål i handen, behagade skämtevis fråga: *Huru kommer det till att vågskålarne i Rättvisans hand härstädes icke stå jemt?* Härtill svarade d. v. Presidenten NILS SILFVERSKÖLD: *Orsaken dertill är, att vårt arbete ligger i den nedtryckta skålen, men våra löner i den andra.*

ras, har förmått Herr Författaren att tillåta dess utgifvande.

Det framträder derföre nu inför Allmänheten, utan allt anspråk, men med hopp, att med benägenhet upptagas, af de få, som ännu älska forntiden och dess häfder. Linköping den 2 Aug. 1803.

JAC. AX. LINDBLOM.

KONGL.
GÖTHA HOFRÅTTS
PRESIDENTER.